

DE 'FOUTE' SECTOR

Men ziet: van de mannelijke 'foute' elementen in ons land was in de zomer van '44 een aanzienlijk deel in militair uniform gestoken. In het begin van de bezetting was dat anders geweest: toen kon de NSB als politieke organisatie nog een aanzienlijke activiteit ontplooiën. De voortgang van de oorlog zelf had dat belemmerd: meer en meer mannelijke NSB'ers waren in Duitse *militaire* formaties opgenomen; de tegenstellingen waren scherper geworden en daardoor was ook de NSB sterker in een hoek gedrukt. Wie zich in '40-'41 hoofdzakelijk in woorden tegen de overgrote meerderheid van zijn landgenoten had gekeerd, toonde zich aan die meerderheid in '44 maar al te vaak met een wapen in de hand.

Geen wonder dat in die tijd niet veel meer uitging van de 'foute' organisaties welke Seyss-Inquart in de eerste twee jaar van zijn *Reichskommissariat* had opgericht als tijdelijke bekkens om de er in verzamelde Nederlanders over te hevelen naar het Grootgermaanse *Reich*. De in de Nederlandse Kultuurkamer samengevatte z.g. Gilden waren een mislukking geworden; van de Kamers op medisch gebied werd nauwelijks meer iets vernomen, evenmin van de Nederlandse Landstand; het Nederlands Arbeidsfront (drie op de vier van de veertienhonderd functionarissen waren NSB'ers) werd door veruit de meeste arbeiders genegeerd; de Winterhulp Nederland liet nog maar nauwelijks van zich horen – van de diensten van de Nederlandse Volksdienst werd door behoeftigen en anderen nog wel gebruik gemaakt maar in de regel omdat men, als men niet over verklaringen van dit nationaal-socialistisch instituut beschikte, geen extra distributie-verstrekkingen kon krijgen, niet eens een paar nieuwe schoenen. De landelijk leider van de Winterhulp Nederland en de Nederlandse Volksdienst, mr. F. W. van Vloten (hij was tevens burgemeester van Delft), had begin '44, op de uitkeringen van de Winterhulp en de via de Volksdienst aangevraagde verstrekkingen wijzend, in een bespreking waaraan Mussert deelnam, gezegd: 'Men accepteert ons'; Mussert had daarop de snedige vraag gesteld: 'Accepteert men ons of van ons?'¹ Ook de Nederlandse Arbeidsdienst was in moeilijkheden geraakt. In januari '44 was van de ruim tienduizend jongeren die voor zes maanden verplichte dienst moesten opkomen, een vijfde weggebleven – in juli '44 kwam van de tweede lichterding die zich in dat jaar naar de kampen van de NAD moest begeven, de helft niet opdagen.

Twee departementen waren er welke niet alleen een NSB'er aan het hoofd hadden maar die ook pasten in het kader van een 'gelijkgeschakeld'

¹ Verslag, 28 januari 1944, van de bespreking van Mussert met zijn gemachtigden, p. 8 (NSB, 28a).